

קול קורא

אקדמיה-קהילה: נקודת מבט פדגוגית ביקורתית

השילוב בין ידע תיאורטי-עיוני לבין עשייה למען שינוי חברתי הפכה בשנים האחרונות לתופעה גלובאלית, המאפיינת קמפוסים רבים ברחבי העולם. בבסיס יוזמות אלו עומדת ההנחה כי סוגיות הנוגעות בצדק חברתי ובזכויות אדם צריכות להוות חלק מתוכנית הלימודים האקדמית הסדירה. תופעה זו מלווה בתוכניות לימוד ייחודיות, בהקמת ארגוני סטודנטים ובהרחבת המחקר האקדמי בתחום. מרבית התכניות נשענות על יוזמות של חוקרים, סטודנטים, קרנות ציבוריות ומשרדי ממשלה. פעילות ענפה זו מערערת על החלוקה הדיכוטומית אקדמיה/חברה, שהייתה בחזקת קונצנזוס במשך שנים רבות. נוכחותה הבולטת בחיי הקמפוס מעידה על המורכבות המאפיינת את התקופה, כמו גם על השינויים החלים באופיו של הידע המיוצר בה ובדרכי מימושו.

זיקות הגומלין בין הספרה האקדמית לספרה החברתית מתווכות באמצעות הפעולה הפוליטית. הפרקטיקה הפוליטית מחייבת את העוסקים בה בפרובלמטיזציה מתמשכת של מערך יחסי הכוח החברתיים. למרות הנחה מכלילה זו, קיימת מחלוקת באשר לתפקידה החברתי של האקדמיה ולאופנים בהם היא מתממשת בפועל. שאלות אלו קשורות בטבורן למתחים החברתיים המאפיינים את מדינת הלאום המודרנית, ולצביון המשתנה שלובשת החברה הפוסט תעשייתית בעידן של הגירה עולמית, קונפליקטים בין תרבותיים ועליית חשיבותן של זכויות האדם והאזרח. הרעיון לפיו מוסד מחקר-חינוכי עשוי להתערב במציאות החברתית ולחולל בה שינויים, זוכה לתומכים ומבקרים רבים. ויכוח זה מתנהל סביב תפקידה של האקדמיה כמוסד חברתי וסביב דמותו של האזרח המתעצבת בה. אסופה זו מבקשת לספק לשאלות אלו תשובה באמצעות בחינת סיפור המקרה הישראלי.

קיימת ספרות מחקרית ענפה העוסקת במתחים ובאתגרים המאפיינים את הפונקציות המוטלות על האקדמיה ועל האינטלקטואלים הפועלים במסגרתה, ועל תפקידו של הידע בכינון משמעויות בעידן ה(פוסט)מודרני. המחקר עוסק, בין היתר, בפונקציות שעל האקדמיה למלא בחברות המצויות בקונפליקט, במציאות פוליטית ובמדינות רב-לאומיות. אולם, רק ספרות מועטה

עוסקת באופנים בהם מתממשים קשרי אקדמיה-חברה בפועל, וזאת לשם הגדרה מחודשת של המציאות הפוליטית, דמות האזרח ומערך הזכויות הנלווה לו. האסופה מבקשת לבחון דינאמיקות פדגוגיות-פוליטיות אלו הנוגעות לפעילות הפוליטית של האקדמיה בחברה, וזאת במציאות המאופיינת בשסעים אתניים, מעמדיים ולאומיים; מבנה אזרחי מרובד; כיבוש מתמשך הנושא אופי קולוניאלי; גלובליזציה; ועליית מעמדו של הימין החדש.

על רקע זה אנו מבקשים לפתח דיון ביקורתי ותיאורטי שיעסוק בפוליטיקה של הידע האקדמי וזאת ביחס לשאלות חברתיות, שאלות של ייצוג וכוח ויחסם של אלה לעולם הארגונים החברתיים. ברוח זו האסופה מבקשת להעמיד במרכזה את השאלות הבאות:

- האם ישנן התערבויות דיסציפלינאריות-אקדמיות ייחודיות לישראל?
- אילו תפקידים הם ממלאים בהקשר האקדמי והחברתי?
- האם מתפתח במסגרתם ידע פדגוגי ייחודי?
- כיצד ניתן לקיים קורסים מסוג זה בהעדר הסכמה הנוגעת בהגדרת מושג האזרחות?

אנו מבקשים לבחון סוגיות אלו מפרספקטיבה פוליטית החורגת מתפיסות פונקציונאליות-סטרוקטוראליות מזה, ומתפיסות ניאו-מרקסיסטיות מזה. אנו מאמינים כי קריאה מחודשת על השקפות תיאורטיות אלו, עשויה לפרוץ את גבולות השיח המסורתיים ולהוות תרומה משמעותית לדיון חשוב זה הצובר תאוצה בשנים האחרונות.

ד"ר דליה מרקוביץ' וד"ר דפנה גולן

פורמט להגשת מאמרים:

אנא שלחו הצעה למאמר, שאורכה לא יעלה על 750 מילים,

לא יאוחר מ- 30 ביוני 2011

את התקצירים יש לשלוח לדליה מרקוביץ':

Dalya.markovich@beitberl.ac.il

